

ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЙБУТНЬОГО МЕХАНІКА З ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТУ АВТОМОБІЛІВ І ДВИГУНІВ

Володимир Годун¹

¹ аспірант Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1629-1143>, e-mail: cbgg@ukr.net

Реферат:

Актуальність дослідження визначається суперечністю між зростаючою потребою сучасних сервісних центрів і ремонтних автопідприємств у висококваліфікованих і креативних інженерно-технічних працівниках та неузгодженістю думок учених щодо визначення суті, змісту і структури творчого потенціалу майбутнього фахівця автотранспортної галузі, недосконалістю умов його формування й розвитку у коледжах.

Мета: уточнити дефініцію, конкретизувати зміст та обґрунтувати структуру творчого потенціалу майбутніх механіків з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів.

Методи: теоретичний аналіз наукових джерел – для з'ясування рівня дослідженості проблеми; порівняння – з метою вивчення наукових підходів до розв'язання проблеми; аналіз і синтез – задля визначення найближчої родової ознаки, суттєвих видових ознак досліджуваного феномена; систематизація – для обґрунтування його структурних компонентів.

Результати: уточнено дефініцію поняття «творчий потенціал майбутнього механіка з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів»; конкретизовано його зміст, обґрунтовано структуру та визначено базові характеристики.

Висновки: поняття «творчий потенціал майбутнього механіка з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів» – це інтегративна властивість особистості, що сприяє реалізації її успішної професійної діяльності; даний феномен є складним особистісним конструктом з певним набором компонентів (мотиваційно-ціннісний, інтелектуально-креативний, когнітивно-діяльнісний, емоційно-вольовий та особистісно-рефлексивний) та базових характеристик (синтез творчих і технічних здібностей; схильність до творчої технічної діяльності; ресурсна можливість і прагнення знаходити оригінальні рішення розв'язання проблем в галузі експлуатації й ремонту, відновлення чи контролю якості об'єктів автомобільного транспорту; здатність системно поєднувати методологічні, загальнотеоретичні, політехнічні знання; наявність певних особистісно-професійних якостей).

Ключові слова: творчий потенціал; майбутній механік з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів; зміст та структура творчого потенціалу.

Вступ. Динамічний науково-технічний прогрес, процеси глобалізації та євроінтеграції зумовлюють необхідність модернізації усіх сфер виробництва, обслуговування, транспорту. Вкрай швидко вдосконалюється й автотранспортна галузь, і це не дивно: значна частка обсягу всіх перевезень вантажів (близько

80 %) і перевезень пасажирів здійснюється автомобільним транспортом. Невпинно зростає кількість дорожньо-транспортних засобів, автомобільний парк країни щоденно поповнюється новітніми зразками вітчизняних і зарубіжних автомобілів. Вочевидь, стрімко зростає система сервісного та фірмового

обслуговування автомобілів, впроваджуються новітні технології діагностування та ремонту двигунів, ходової частини, трансмісії тощо. Природно, для обслуговування високотехнологічного обладнання сервісних центрів, ремонтних автопідприємств потрібний висококваліфікований, професійно-мобільний, креативний інженерно-технічний персонал. Саме цей фактор науковці, роботодавці визначають головною причиною значного відставання вітчизняної автомобільної галузі від передових автомобільних країн: випускники автотранспортних закладів фахової перед вищої і вищої освіти поки-що недостатньо ґрунтовно володіють уміннями і навичками творчого розв'язання проблем, пов'язаних з технічним обслуговуванням та ремонтом сучасної автомобільної техніки.

Такий стан справ пов'язаний, насамперед, з суттєвим відставанням змісту освіти від реалій сьогодення. Справа в тому, що лише за останнє десятиріччя вітчизняний парк поповнився автомобілями з у край складною конструкцією і технологією діагностування та ремонту. Сучасні моделі оснащені економічними, потужними, екологічно безпечними двигунами внутрішнього згорання, комплектуються, переважно, автоматичними коробками перемикачів швидкостей, регульованим кермовим управлінням з підсилювачем, складною гальмівною системою з комплектом пристроїв активної безпеки (електронний розподіл гальмівного зусилля, система контролю динамічної стійкості, допоміжне аварійне гальмування, проти заносна система тощо). Крім того, сучасний автомобіль оснащений дуже складними системами автоматики: бортовий комп'ютер, іммобілайзер, клімат-контроль, центральний замок із декодером та ін. Відповідно, технологія технічного обслуговування і ремонту таких автомобілів передбачає застосування складного технологічного обладнання, підйомників, стендів, лазерних та електронних систем, сучасного комп'ютерного програмного забезпечення та ін.

Відтак, реалії автомобільної галузі суттєво підвищують вимоги до кваліфікації фахівців, до їх готовності виконати якісне сервісне обслуговування і ремонт сучасних автотранспортних засобів, умінь професійно контролювати технічний стан автомобілів, а отже, й до системи підготовки механіків з обслуговування та ремонту автомобілів і

двигунів (далі – автомеханіків) у закладах фахової передвищої освіти. Мова, передусім, про те, що випускники-автомеханіки повинні володіти уміннями розв'язувати такі задачі, що не мають аналогів навіть у досвіді їх попередників, демонструвати навички здобувати та генерувати найсучаснішу інформацію, бути підготовленими до інтелектуальної ініціативи, до технічної творчості.

Проблема формування творчої особистості майбутнього фахівця автотранспортної галузі, цілеспрямованого розвитку його умінь генерувати ідеї, формулювати гіпотези розв'язання технічних проблем, здібностей новаторської діяльності нині набуває особливої актуальності, так як «основна мета фахової передвищої освіти полягає в тому, щоб майбутній фахівець став суб'єктом професійної діяльності, здатним і готовим до особистісної та професійної само актуалізації» (Стаднійчук, 2019, с. 4-10).

Джерела. У психолого-педагогічних дослідженнях поняттям «творчий потенціал» вітчизняні учені стали послуговуватися лише у 90-х роках минулого століття. Проведений теоретичний аналіз наукових джерел за темою дослідження свідчить, що серед учених відсутня термінологічна єдність стосовно вказаного поняття. Як утворення особистості розглядають творчий потенціал Г. Глотова, В. Коробкова, А. Матюшкін, В. Моляко, Т. Саламатова, В. Сериков. У працях Д. Богоявленської, А. Брушлінського, І. Волкова та ін. творчий потенціал ототожнюється з творчими здібностями людини. Дослідники С. Бегидова та Ліпіліна (2013), Ю. Дьоміна (2011), С. Евінзон (1988), П. Кравчук (1992), І. Мурашко (2010), Н. Посталюк (1989) феномен творчого потенціалу ототожнюють із готовністю, здатністю, характеристикою чи ресурсом особистості, демонструючи розмаїття підходів до розуміння його змісту та структури.

Особливої ваги для вивчення змісту та структури творчого потенціалу майбутнього автомеханіка мають результати досліджень проблеми розвитку творчих здібностей фахівців інженерно-технічних спеціальностей у працях Т. Костенко (2020), О. Кошука (2005), О. Попової (2009), де науковці розглядають феномен як здатність чи якість особистості інженера чи техника-механіка. Варто також відмітити монографію О. Тітової «Педагогічна система розвитку творчого потенціалу майбутніх інженерів у аграрних університетах:

теоретичне обґрунтування та методичне забезпечення» (2019), у якій авторка доводить необхідність системного розвитку творчого потенціалу майбутнього агроінженера як складної властивості особистості.

Мета дослідження: уточнити дефініцію, конкретизувати зміст, та обґрунтувати структуру творчого потенціалу майбутніх автомеханіків як інтегративну властивість особистості.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань дослідження використано теоретичні (теоретичний аналіз наукових джерел) – для з'ясування рівня дослідженості проблеми та визначення напрямів наукового пошуку; порівняння – з метою вивчення наукових підходів щодо розв'язання проблеми; аналіз і синтез – задля визначення найближчої родової ознаки, суттєвих видових ознак поняття «творчий потенціал майбутнього автомеханіка»; систематизація – для обґрунтування його структурних компонентів.

Результати та обговорення. Результати аналізу наявної наукової літератури переконують, що творчі здібності, уміння, як і інші особистісно-психологічні властивості людини, піддаються ефективному формуванню та розвитку. Результатом такого цілеспрямованого розвитку особистості є сформованість творчого потенціалу як здатності людини креативно діяти, створювати нове, відшукувати оригінальні методи розв'язання проблем, генерувати ідеї модернізації,

удосконалення навколишньої дійсності. Найчастіше учені до найбільш важливих аспектів цього утворення особистості відносять такі характеристики: це органічно притаманна кожній людині здатність виконувати творчу діяльність; ця особистісна якість характеризується розвиненою потребою особи у творчості, готовністю до творчого самоздійснення; людина з розвинутим творчим потенціалом володіє уміннями і навичками самостійно бачити і ставити проблеми, знаходити їх рішення і втілювати в конкретний продукт.

Проте, як це видно з табл. 1, поки-що думки учених щодо сутності поняття «творчий потенціал» суттєво відрізняються. Це зумовлено як нерозробленістю понятійно-термінологічного апарату сучасної педагогічної теорії, так і багатоаспектністю, багатогранністю та багатовимірністю досліджуваного феномену. Так як контекстний діапазон вживання терміну «творчий потенціал» досить широкий, спробуємо, спираючись на надбання вчених, конкретизувати визначення цього поняття. Відмітимо, що під визначенням (дефініцією) поняття будемо розуміти логічну операцію, яка розкриває зміст поняття чи встановлює значення терміну, що його позначає (Пасько та ін., 2004). Додамо, що *об'єм поняття* означає сукупність предметів, які узагальнюються під даним поняттям. Отже об'єм – це клас (кількість) предметів, які мисляться під даним поняттям.

Таблиця 1

Трактування ученими поняття «творчий потенціал»

№ за/п	Автори	Трактування
1	2	3
1	О. Тітова	інтегративна властивість особистості, що базується на генетично (природно) обумовлених задатках та схильностях людини до техніки і технічної творчості, зумовлює ресурсну можливість і здатність продуктивно здійснювати інноваційну інженерно-технічну діяльність за рахунок системного поєднання технічних умінь, методологічних знань, особистісно-професійних якостей (креативності; технічної кмітливості; уміння комбінувати, знаходити аналоги, реконструювати; натхнення; інтуїції; багатой уяви; наполегливості; самостійності; цілеспрямованості тощо) та готовності особистості до творчої самореалізації і саморозвитку (Тітова, 2018).
2	С. Бегідова, О. Липиліна	1) потенціал особистості: ресурс особистості (інтелектуальний, психічний), здібності, що виявляються у конкретній ситуації; 2) творчість: відношення, настанова особистості, що виражається у баченні проблеми під іншим кутом зору, свобода від стереотипів, відкритість та спрямованість на нетривіальні варіанти рішень (Бегідова та Липиліна, 2013).
3	Г. Глотова	органічно притаманна людині її інтегральна характеристика, що відображає можливості особистості здійснювати творчу діяльність, тобто актуалізувати свої сутнісні, творчі сили у реальній перетворювальній практиці (Глотова, 2005).

1	2	3
4	О. Кошук	інтегральна властивість, органічно притаманна фахівцеві, що має гнучке, нелінійне мислення і розвинуту уяву, систематичну практику постановки і рішення інноваційних задач, здібності цілеспрямовано генерувати нестандартні ідеї, стійку орієнтацію на потреби ринку в інженерно-технічній діяльності (Кошук, 2005).
5	О. Попова	комплекс властивостей особистості, які за умови високого рівня їх розвитку, взаємозв'язку, взаємодії і спрямованості на професійно-творчу діяльність відображають системоутворювальну здатність фахівця до актуалізації сутнісних творчих сил у професійній інженерно-технічній діяльності (Попова, 2009).
6	М. Соснін	інтеграція всього спектру потенціалів та творчих компетентностей особистості у прояві індивідуальної професійної компетентності, зокрема в області проектування і конструювання технічних об'єктів (Соснін, 2009).
7	І. Мурашко	можливість творити, знаходити нове, діяти оригінально і нестандартно (Мурашко, 2010).
8	В. Моляко	Ресурс творчих можливостей людини, здатність конкретної людини до здійснення творчих дій, творчої діяльності в цілому (Моляко, 2008)
9	Ю. Кулюткін	Розвинуте почуття нового, відкритість всьому новому; високий ступінь розвитку мислення, його гнучкість, оригінальність, здатність швидко змінювати прийоми дій відповідно новим умовам діяльності (Кулюткін, 2001).
10	С. Евінзон	Спеціальна властивість, що характеризує міру відповідності діяльнісних якостей індивіда соціальній нормі, яка вимагається для самовизначення як суб'єкта творчості (Евінзон, 1988).
11	Н. Посталюк	Інтегрований прояв різних параметрів і якостей особистості, які характеризуються як з кількісного боку, так і з якісного, до того ж цей ансамбль має багаторівневу і підпорядковану структуру (світогляд, настанови, знання, мислення, воля, тощо) (Посталюк, 1989).
12	П. Кравчук	Системоутворювальна якість особистості, що відображає характер взаємозв'язку всіх здатностей людини; інтегративне явище, що синтезує сутнісні творчі сили особистості в реальній практиці й наддіяльнісних відносинах (Кравчук, 1992).
13	Ю. Дьоміна	системна характеристика особистості, яка дає їй можливість створювати, творити, знаходити нове, невідоме їй самій та, в результаті цього унікальне (Дьоміна, 2011).
14	О. Глуховська	динамічна інтегративна особистісна властивість (сукупність особистісних властивостей, знань, умінь, переконань, стосунків, спрямованості), що визначає потребу, готовність і можливість творчої самореалізації та саморозвитку суб'єкта (Глуховська, 1997).
15	І. Біла	сукупність можливостей, засобів, які можуть бути приведені в дію, використані для розв'язання певних задач, досягнення поставлених цілей (Біла, 2014).
16	Н. Череповська	це здатність людини до творчості в цілому, це приховані ресурси людини в плані інтелекту: мисленнєвого, емоційного, вольового, це система, насамперед, психологічних якостей, які дозволяють здійснювати їй творчі дії у вигляді продукування мисленнєвих стратегій і тактик, спрямованих на створення нового (Череповська, 2006).
17	Т. Амабайл (T. Amabile)	поєднання унікальності та корисності (Amabile, 2012).
18	Б. Хінтон (B. Hinton)	творча здатність, здібності та можливості, якими володіє особистість (Hinton, 1970).
19	Л. Перейра (L. Pereira)	здатність здійснювати розумову діяльність, що веде в результаті до створення нового та корисного (Pereira, 1999).
20	Дж. Плакер (J. Plucker), Р. Бегетто (R. Beghetto), Дж. Доу (G. Dow)	взаємодія між здібностями, процесом і середовищем, завдяки якій людина або група людей створює особливий продукт, що є новим і корисним для суспільства (Plucker, Beghetto and Dow, 2004).

У свою чергу, *зміст поняття* – це сукупність суттєвих властивостей, які притаманні відображеному у даному понятті класу предметів. У даному разі доцільно навести положення з логіки (Пасько та ін., 2004, с. 9) щодо розуміння об'єму і змісту поняття: «... якщо ми хочемо визначити об'єм поняття, ми мусимо відповісти на питання «Скільки таких об'єктів існує?», а якщо хочемо визначити зміст – відповісти на питання «Яке воно є?» або «Чим воно є?»».

Нарешті, доцільно вказати і на правила, якими маємо скористатися при визначенні поняття «творчий потенціал майбутнього механіка з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів», зокрема (Пасько та ін., 2004, с. 14-15):

- *визначення повинне бути пропорційним*; іншими словами, об'єм поняття, яке визначається, повинен бути рівним об'єму поняття, яке є визначальним ($dfd \circ dfn$);

- *визначення не повинне містити кола*: коло виникає тоді, коли dfn визначається саме через себе або коли в одному контексті dfd визначається через dfn , $adfn$ через dfd ;

- *визначення повинне бути чітким та ясним*: тобто зміст і, ясна річ, об'єм понять повинні бути недвозначними;

- *визначення не повинне зводитися лише до заперечення*.

Відтак, спочатку визначимося з найближчою родовою ознакою, а потім встановимо необхідну кількість суттєвих видових ознак, що відрізняють елементи обсягу поняття, яке визначається, від елементів обсягу родового поняття (Пасько та ін., 2004). Відмітимо, що поняття «потенціал» є загальнонауковою категорією, яка у словнику тлумачиться як сукупність наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, ресурсів тощо, що можуть бути використані в якій-небудь галузі (Великий тлумачний словник української мови, 2005).

Варто відмітити, що становлення творчого потенціалу особистості учені пов'язують як з природними, так і соціальними факторами. Дослідники переконують, і з цим варто погодитися, що інваріантний (незмінний) складник творчого потенціалу базується на природних, успадкованих задатках індивіда, його особистісних якостях (темперамент, сенсомоторна координація, статеві особливості, біогенні потреби – генетично детерміновані та зумовлені природним середовищем, що відображають залежність особи від певних умов та ін.). Природно, хист, інтерес, пристрасть,

любов до технічної творчої діяльності виражені у кожного студента різною мірою. Разом з тим, методологічні знання як інструменти творчої діяльності, технічні знання і уміння, креативність, наполегливість, цілеспрямованість, рефлексивні та інші якості складають конструкт варіативної частини творчого потенціалу майбутнього автомеханіка.

За результатами аналізу наявних праць щодо визначень поняття «творчий потенціал особистості», встановлено, що найчастіше учені послуговуються при цьому такими родовими поняттями: *готовність* (бажання зробити що-небудь); *здатність* (властивість за значенням здатний, тобто який може, уміє здійснювати, виконувати, робити що-небудь, поводити себе певним чином); *властивість особистості* (якість, ознака, характерні для кого-, чого-небудь); *характеристика особистості* (опис, визначення істотних, характерних особливостей, ознак кого-, чого-небудь); *якість особистості* (та чи інша характерна ознака, властивість, риса кого-, чого-небудь); *утворення особистості* (те, що з'явилося як наслідок творчої діяльності, творчого процесу; те, що виникло як наслідок певних природних процесів); *ресурс* (засіб, можливість, якими можна скористатися в разі необхідності); *засіб* (якась спеціальна дія, що дає можливість здійснити що-небудь, досягти чогось; спосіб) (Великий тлумачний словник української мови, 2005).

Отже, розглянувши тлумачення творчого потенціалу представниками різних концепцій, проаналізувавши найбільш вживані ученими родові поняття (табл. 1), необхідно встановити найближчу родову ознаку досліджуваного феномену. Маючи на увазі, що найширшим з аналізованих ознак (*готовність, здатність, властивість особистості, характеристика особистості, особистісне утворення, ресурс, засіб та ін.*) є «утворення особистості» як «те, що з'явилося як наслідок творчої діяльності, творчого процесу; те, що виникло як наслідок певних природних процесів», маємо визначити ознаку, що входить в множину об'єктів «утворення особистості». Це по-перше. По-друге, така ознака, як «*властивість особистості*» є множиною, що включає (частково) і «якість особистості», іншими словами, це поняття часткового співпадіння (об'єми частково співпадають) (рис. 1). По-третє, і «ресурс», і «засіб», і «здатність», на нашу думку, не можуть, як родові ознаки, відображати всю палітру ознак такого складного і багатогранного поняття.

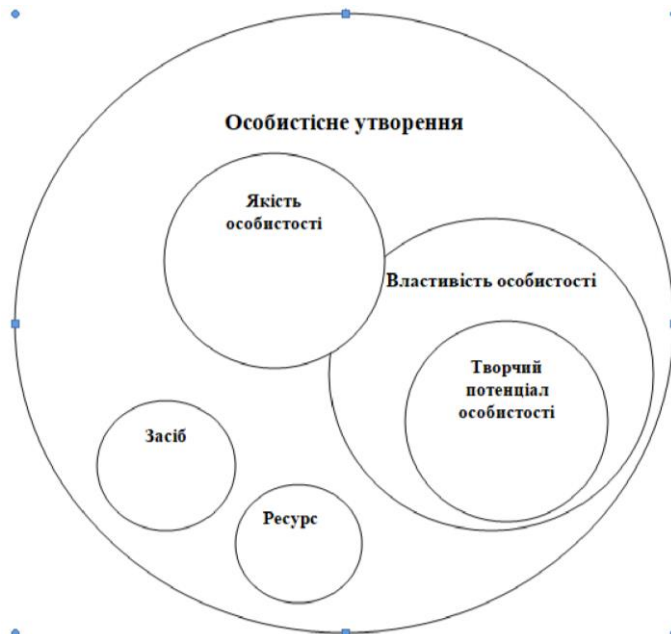

Рис. 1. Зображення родо-видових відношень для поняття «творчий потенціал особистості» засобами кіл Ейлера

З огляду на вказані положення, найближчою родовою ознакою поняття «творчий потенціал майбутнього автомеханіка» услід за О. Тітовою (2019), О. Кошуком (2005), О. Глуховською (1997) та ін. визначаємо «інтегративну властивість особистості» (інтегративний: 1) стосується інтеграції (об'єднання частин у ціле), об'єднувальний; 2) суцільний, цілісний (Білодід, 1973, с. 35).

Спробуємо обґрунтувати суттєві видові ознаки досліджуваного поняття, що відрізняють елементи його обсягу від елементів обсягу інших подібних властивостей особистості фахівця. У даному разі вартує погодитися з О. Тітовою у тому, що основу творчого потенціалу інженерно-технічного фахівця складають технічні і творчі здібності (Тітова, 2019). Дійсно, будь-яка діяльність людини виконується завдяки володінню нею певними здібностями. Зокрема, технічна діяльність (технічне розуміння – вміння швидко і точно опанувати конструкцію та роботу технічних пристроїв; технічна виконавча діяльність – уміле поводження з механізмами, машинами, інструментом, здатність швидко і досконало виконувати технологічні операції з використанням механізмів і машин; конструктивно-технічна діяльність – покращання наявних конструкцій і створення нових об'єктів техніки) (Давлетшин, 1971) здійснюється завдяки технічним здібностям людини. Як переконливо визначає М. Давлетшин (1971), це синтез своєрідних індивідуально-психічних особливостей

особистості, що визначають придатність людини до технічної діяльності, це здатність людини розуміти техніку, оперувати нею, вміння виготовляти технічні вироби, навички технічного винахідництва та конструювання.

Коротко зупинимо увагу на цьому аспекті. На основі широких експериментальних досліджень М. Давлетшин виділив три складники технічної діяльності: технічне розуміння (тобто вміння швидко і точно засвоювати будову та роботу технічних пристроїв); технічну виконавчу діяльність, яка вимагає вмілого поводження з інструментами та машинами, швидко і точно виконувати операції з використанням машин для виготовлення технічних засобів за готовими кресленнями й технічними картами; та конструктивно-технічну діяльність (тобто покращення існуючих конструкцій і створення нових технічних виробів) (Давлетшин, 1971).

Натомість майбутній автомеханік з розвинутим творчим потенціалом повинен бути творчою особистістю, володіти високим рівнем системних, комплексних знань, характеризуватися схильностями до всього нового, оригінального. Потреба у творчості має домінувати в структурі мотивації діяльності особистості автомеханіка, а її основною, головною ознакою є творчі здібності. Усвідомлюючи, що проблема розвитку творчих здібностей майбутнього механіка з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів може бути предметом самостійного наукового дослідження, зауважимо: вказані

індивідуально-психологічні властивості особистості найчастіше пов'язують з такими рисами, як розвинута уява; добра пам'ять; нестандартне, сміливе мислення; пізнавальна допитливість; незалежність суджень; фантазія; інтуїція; готовність до ризику; імпульсивність; самобутність; неприймання на віру; критичний погляд на такі речі, які вважають «священними»; стійка спрямованість на творчість; сміливість у постановці проблеми; наполегливість та працездатність та ін. (Тарара, 2014).

Відомо, що і технічні, і творчі здібності реалізуються і забезпечують технічну творчість – «...цілеспрямовану діяльність людини, результатом якої є створення принципово нових технічних об'єктів, а також удосконалення конструкції виробів, знарядь праці, технологічних процесів, планування праці тощо» (Тарара, 2014, с.9) Відтак, спираючись на наведені вище міркування, доходимо висновку, що творча технічна діяльність «...полягає у розв'язуванні конструкторських, технологічних та організаційно-економічних завдань» (Тарара, 2014, с.9), першою суттєвою видовою ознакою досліджуваного поняття виділяємо «*синтез творчих і технічних здібностей особистості*».

Другою суттєвою видовою ознакою творчого потенціалу майбутнього автомеханіка виокремлюємо *ресурсну можливість ставити і вирішувати нові завдання у сфері ремонту і обслуговування автомобільного транспорту*. Як свідчить аналіз наявних досліджень, зазвичай, учені під терміном «ресурси особистості» розуміють певну сукупність можливостей, запасів та цінностей людини, які використовуються чи можуть потенційно бути застосовані суб'єктом у діяльності. Крім того, як справедливо вказує О. Тітова (2019), психоенергетичні ресурси особистості відображають міру актуалізації її інтелектуально-творчих сил, ступінь вияву інтелектуальної активності, комплексу методологічних, загальнотеоретичних, політехнічних та інших знань, у тому числі, і в галузі автомобільного транспорту.

Результати аналізу наявних праць, власних наукових досліджень переконують, що характерною ознакою досліджуваного феномену має бути мотивація людини до активної творчої технічної діяльності, прагнення знайти нестандартне, оригінальне рішення проблеми, інтерес до творчості, творчо самореалізуватися. Зважаючи на ці положення, важливою суттєвою ознакою творчого потенціалу майбутнього

автомеханіка виділяємо *прагнення віднайти оригінальне рішення розв'язання проблем в галузі експлуатації, ремонту, відновлення чи контролю якості об'єктів автомобільного транспорту та готовність майбутнього автомеханіка до творчої самореалізації*.

Крім цього, до складу дефініції слід ввести видову ознаку, яка характеризує комплекс особистісних якостей і цінностей, що дозволяє автомеханіку досягати творчих рівнів професійної діяльності. Насамперед, це: *креативність; технічне мислення; технічна кмітливість; уміння комбінувати, знаходити аналоги, реконструювати; натхнення; інтуїція; багата уява; наполегливість; цілеспрямованість, рефлексивні та інші якості*.

Таким чином, *творчий потенціал майбутнього механіка з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів* – це інтегративна властивість особистості, що базується на синтезі творчих і технічних здібностей та схильностях людини до творчої технічної діяльності, зумовлює ресурсну можливість і прагнення віднайти оригінальне рішення розв'язання проблем в галузі експлуатації, ремонту, відновлення чи контролю якості об'єктів автомобільного транспорту за рахунок системного поєднання методологічних, загальнотеоретичних, політехнічних знань, особистісно-професійних якостей (креативності; технічної кмітливості; технічного мислення; уміння комбінувати, знаходити аналоги, реконструювати; натхнення; інтуїції; багатой уяви; наполегливості; самостійності; організованості; цілеспрямованості тощо) та готовності фахівця до творчої самореалізації.

Нарешті, звернемося до змісту та структури творчого потенціалу особистості майбутнього автомеханіка. Зауважимо, що у наявних наукових працях щодо вивчення проблеми структури творчого потенціалу фахівця зустрічаємо розмаїття підходів учених до виділення структурних складників цієї інтегративної властивості особистості. На основі аналізу підходів дослідників до сутнісних характеристик та ознак творчого потенціалу особистості (Бегидова та Липилина, 2013; Глотова, 2005; Кравчук, 1992; Попова, 2009; Моляко та Музика, ред., 2006; Тітова, 2019) та результатів власного наукового пошуку виокремлюємо такі змістові складники феномену:

- незалежність, самостійність у судженнях;

- інтерес до технічного конструювання, технічної творчості;
- креативність як творчі здібності людини, що дозволяють створювати і втілювати в практику інноваційні ідеї;
- прагнення до інноваційної діяльності;
- готовність до ризиків та помилок;
- готовності до самооцінювання, та передбачення результатів власної діяльності;
- здатність до критичного осмислення знайдених даних, конструкцій об'єктів техніки;
- сформованість цифрової культури як уміння і навички відбирати, обробляти, зберігати та використовувати технічну інформацію, використовувати нові технології інформації та комунікації;
- уміння дискутувати, обстоювати свою точку зору;
- готовність до самооцінювання та передбачення результатів власної діяльності;
- здібність переносу знань;
- прагнення опанувати нові знання, зокрема методологічного характеру;
- прагнення досягти успіху у професійній діяльності;
- володіння алгоритмом проектної діяльності;
- наполегливість у відстоюванні своєї позиції;
- уміннями та навичками читати та створювати схеми, зображення моделі будови механізмів, машин, улаштування;
- схильність до доведення гіпотез, передбачень;
- здатність адаптувати, вдосконалювати чи змінювати предмети або ідеї;
- працездатність, технічна кмітливість;
- здатність концентрувати творчі зусилля;
- готовність наполегливо, цілеспрямовано працювати;
- володіння технікою генерування нових ідей;
- методологічна підготовка (здатність самостійно здобувати нове знання);
- технічна підготовка (технічні знання, уміння експлуатувати, обслуговувати, ремонтувати техніку, володіння діагностичним інструментарієм);
- здатність орієнтуватися у нестандартних ситуаціях, пов'язаних із функціональним станом технічних об'єктів;
- розуміння соціальної значущості творчої технічної діяльності;
- самостійність, ініціативність, здатність доводити справу до кінця;
- система знань про творчий складник професійної діяльності автомеханіка;

- інтерес до сучасної техніки, інноваційних технологій в автомобілебудуванні;
- прагнення до новаторства;
- позитивна емоційна спрямованість, оптимізм;
- розвинута просторова уява;
- досвід розв'язання творчих технічних задач;
- дивергентне мислення (рухливість, оригінальність, точність та гнучкість);
- високий ступінь розвитку технічного мислення, його гнучкість, нетерпимість та оригінальність;
- здатність проектування ідеальних еталонів діяльності;
- володіння уміннями організовувати свою діяльність за правилами тайм-менеджменту;
- допитливість, потяг до створення нового, оригінального;
- доброзичливість, альтруїзм, вміння працювати в команді;
- навички організовувати особисту творчу діяльність;
- вольова регуляція поведінки й діяльності, вміння керувати своїм станом;
- адекватна самооцінка й саморегуляція діяльності, розвинута рефлексивна культура;
- схильність до пошуку і рішення технічних проблем;
- швидкість в опануванні новою технічною інформацією;
- поєднання пізнавальних і професійних інтересів;
- мотивація творчості, потреби і мотиви самовираження;
- вміння конструктивно критикувати і правильно сприймати критику;
- здатність інколи несвідомо, чуттям уловлювати істину, передбачати, здогадуватися (інтуїція);
- раціональне використання засобів, часу, володіння прийомами тайм-менеджменту;
- швидке опанування новими знаннями, уміннями, навичками, розвинута наукованість;
- цікавість, інтерес до всього нового, прагнення створювати нове, налаштованість на перетворення звичаєвих моделей, механізмів;
- здатність працювати в умовах невизначеності;
- задатки, схильності, що виявляються у підвищеній чутливості, вибірковості мобільності психічних процесів;
- високий інтелектуальний рівень розвитку;
- критичність, оригінальність мислення.

Розуміння творчого потенціалу майбутнього автомеханіка як інтегративної властивості особистості надає підстави розглядати феномен як багатокомпонентне утворення. Прикметно, що ще у 1995 р. відомий психолог В. Моляко (2006, с. 15), враховуючи результати власних досліджень та надбання інших фахівців (О. Матюшкін, В. Шадріков, Е. Голубева, Д. Богоявленська, Е. де Боно, Ю. Бабаєва та ін.), представив таку загальну структуру творчого потенціалу:

1) задатки, нахили, що виявляються в підвищеній чутливості, певній вибірковості, наданні переваг чомусь перед чимось, загальної динамічності психічних процесів;

2) інтереси, їх спрямованість, частота й систематичність проявів, домінування пізнавальних інтересів;

3) допитливість, потяг до створення нового, до пошуку й розв'язання проблем;

4) швидкість у засвоєнні нової інформації, створення асоціативних масивів;

5) нахили до постійних порівнянь, зіставлень, вироблення еталонів для наступних порівнянь, відбору;

6) прояви загального інтелекту – розуміння, швидкість оцінювань та вибору шляхів розв'язку, адекватність дій;

7) емоційне забарвлення окремих процесів, емоційне ставлення, вплив почуттів на суб'єктивне оцінювання, вибір, надання переваг;

8) наполегливість, систематичність у роботі, цілеспрямованість, рішучість, працелюбність, сміливе прийняття рішень;

9) творча спрямованість на пошуки аналогій, комбінування, реконструювання, змін варіантів, економність у рішеннях, використанні часу, засобів та ін.;

10) інтуїтивізм – здатність до прояву неусвідомлюваних швидких (іноді миттєвих) оцінок, прогнозів, рішень;

11) порівняно швидке та якісне опанування вмій, навичок, прийомів, технікою праці, майстерністю виконання відповідних дій;

12) здібності до реалізації власних стратегій і тактик при розв'язанні різних проблем, завдань, пошуку виходу зі складних, нестандартних, екстремальних ситуацій.

У свою чергу, у тому ж 1995 р. відома вчена Н. Кузьміна (1995, с. 46), в контексті порівняльного акмеологічного дослідження проблем розвитку особистості, запропонувала дещо іншу структуру творчого потенціалу фахівця:

1) індивідуальні якості (стать, вік, структура сім'ї, координати народження, стан здоров'я);

2) рівень продуктивності діяльності в розв'язанні творчих задач (вищий, високий, середній та ін.);

3) інтегративні схеми інформаційного самозабезпечення, рольової взаємодії, аналізу зворотного зв'язку при розв'язанні творчих задач;

4) психологічні передумови продуктивного розв'язання творчих задач (система відношень, установки, цінності, спрямованість, мотивація);

5) здібності, структура компетентності;

6) когнітивні, емоційні та вольові якості суб'єкта при розв'язанні творчих задач;

7) структури вмій (гностичні, проектувальні, конструктивні, комунікативні, організаційні);

8) вплив контексту (тобто професійного, непрофесійного, сімейного оточення);

9) соціальний вплив – оцінка, заохочення, підтримка, соціальна роль;

10) психологічна готовність до перебудови (реконструювання) діяльності у пошуках нових способів розв'язання творчих задач (самооцінка, інтернальність, екстернальність, догматизм, інтуїція);

11) способи врахування системи обмежень та вимог до розв'язання творчих задач, обумовлених професією та виробництвом;

12) способи врахування системи вимог та обмежень до розв'язання задач, що зумовлюються моральними принципами.

Природно, є певні розбіжності в наведених структурах творчого потенціалу, спричинені, вочевидь, різними предметами розгляду сутності феномену. Зокрема, В. Моляко (2006, с.14) розглядає творчий потенціал як «...ресурс творчих можливостей людини, здатність конкретної людини до здійснення творчих дій, творчої діяльності в цілому». Натомість Н. Кузьміна (1995) має на увазі творчий потенціал на вершинах «акме» (найвищий рівень прояву). Проте, безперечно, наведені структури доповнюють одна одну, налаштовують на пошук архітекτονіки творчого потенціалу власне автомеханіка.

Доцільно вказати, що низка учених, які досліджували творчий потенціал інженерно-технічних фахівців, пропонують такі структурні компоненти цієї інтегративної властивості особистості:

- варіативний (інтелектуальний, креативний, емоційно-вольовий, мотиваційний, оціночний

компоненти) та інваріантний складники (Глотова, 2005);

- мотиваційно-ціннісний, когнітивно-процесуальний та рефлексивний компоненти (Попова, 2009);

- мотиваційно-вольовий, інтелектуально-креативний, продуктивно-діяльнісний та рефлексійний компоненти (Тітова, 2019);

- аксіологічний, мотиваційний, когнітивний, практичний, емоційно-вольовий (Андрієвська, 2014);

- мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний, інтелектуально-креативний та особистісно-рефлексивний (Костенко, 2020).

Наведені вище змістові складники творчого потенціалу майбутнього автомеханіка, підходи учених до архітектоники феномену переконують, що в структурі досліджуваної інтегративної властивості особистості слід виділити мотиваційно-ціннісний, інтелектуально-креативний, когнітивно-діяльнісний, емоційно-вольовий та особистісно-рефлексивний компоненти

Зміст *мотиваційно-ціннісного* компоненту визначає сформованість ціннісних орієнтацій студента на опанування методологічними і професійними знаннями, інтересу до технічної творчості, допитливості, спрямованість на пошуки аналогій, комбінування, зміну варіантів розв'язання технічної проблеми, цілеспрямований розвиток потреб і мотивів творчої професійної діяльності, прагнення майбутнього автомеханіка оволодіти новітніми знаннями будови, ремонту, експлуатації та обслуговування сучасних автомобілів, налаштованість здобувача на творчий саморозвиток. У структурі творчого потенціалу цей компонент забезпечує функцію стимулювання, мотивації творчої технічної діяльності майбутнього автомеханіка.

Інтелектуально-креативний компонент передбачає образність, критичність, оригінальність, гнучкість мислення, здатність легко генерувати ідеї, здібність до аналізу і синтезу даних, побудови асоціацій і порівнянь, розвинуті інтуїція, уява, вміння переносу знань, здатність орієнтуватися у нестандартних ситуаціях, вміння концентрувати творчі зусилля, обдарованість, інтелектуальну розкутість майбутнього автомеханіка, анти конформізм. Поєднуючи інтелектуальні (у тому числі високий технічний інтелект) з творчими здібностями, цей компонент забезпечує безпосередню креативну функцію творчої технічної діяльності автомеханіка.

Когнітивно-діяльнісний компонент творчого потенціалу передбачає володіння майбутнім автомеханіком методологічними і технічними знаннями й способами розв'язання проблемних ситуацій щодо будови, ремонту, експлуатації та обслуговування сучасних автомобілів, інших технічних об'єктів, здатністю орієнтуватися в інформаційному просторі, вміннями отримувати науково-технічну інформацію та оперувати нею відповідно до потреб творчої технічної діяльності, навичок організовувати власну творчу діяльність за правилами тайм менеджменту, здібностей працювати в умовах невизначеності. Загалом когнітивно-діяльнісний компонент включає досвід інноваційної технічної діяльності, у тому числі і в галузі автомобільного транспорту, зафіксований у формі здатностей особистості здобувача ефективно розв'язувати технічні проблеми. У структурі творчого потенціалу майбутнього автомеханіка цей компонент реалізує технологічну функцію.

Емоційно-вольовий компонент включає здатність майбутнього автомеханіка розуміти свій емоційний стан під час виконання творчих технічних завдань; володіння собою в ситуаціях невизначеності; старанність, вдумливість, відповідальність у виконанні творчих завдань; цілеспрямованість у саморозвитку, самовдосконаленні; прояв вольових зусиль у розв'язанні технічних проблем; позитивний емоційний настрій, пов'язаний з успішністю творчої технічної діяльності; наполегливість у подоланні труднощів; відсутність остраху помилитися; вміння достойно переживати негативні результати розв'язання технічних проблем.

Особистісно-рефлексивний компонент репрезентує сукупність морально-етичних та професійних якостей (чесність і порядність, скромність, працелюбність, доброта, принциповість; міцне фізичне здоров'я; технічна кмітливість; точний окомір; швидка реакція; екологічна культура), а також здатність до рефлексії в технічній діяльності; вміння здійснювати самоаналіз і самооцінку власних дій. В цілому цей компонент відображає оцінне ставлення майбутнього автомеханіка до процесу і результатів творчої діяльності.

Доречно вказати, що виділені структурні компоненти творчого потенціалу майбутнього автомеханіка є досить умовними: вони тісно взаємопов'язані та поєднані у цілісний інтеграційний конструкт (рис. 2).

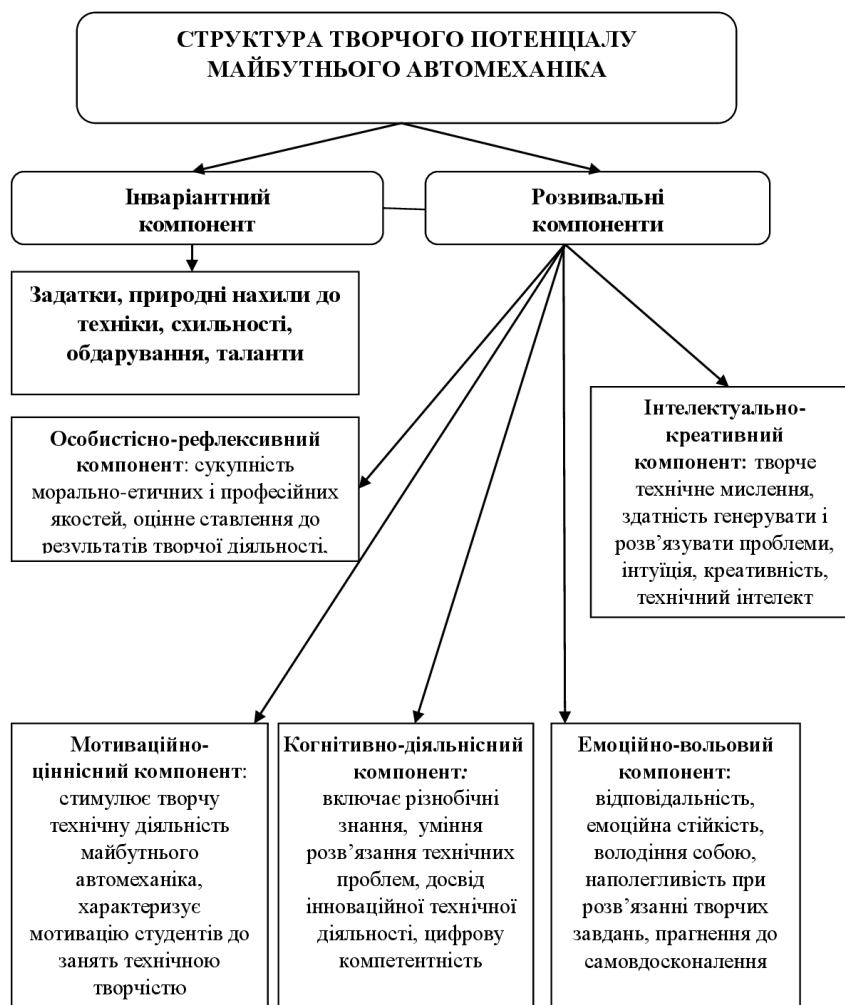

Рис. 2. Структура творчого потенціалу майбутнього автомеханіка

Висновки. Послугуючись правилами визначення понять, уточнено дефініцію поняття «творчий потенціал майбутнього автомеханіка» як інтегративну властивість особистості, що дає змогу успішно здійснювати творчу професійну діяльність. Запропоновано розглядати даний феномен як синтез інваріантного і варіативного складників. Обґрунтовано, що цей складний

особистісний конструкт поєднує мотиваційно-ціннісний, інтелектуально-креативний, когнітивно-діяльнісний, емоційно-вольовий та особистісно-рефлексивний компоненти. Перспективи подальших наукових розвідок пов'язуємо з обґрунтуванням педагогічних умов цілеспрямованого розвитку творчого потенціалу майбутнього автомеханіка в коледжі.

Список посилань

- Андрієвська, Л.А., 2014. Междисциплинарный дидактический ресурс общепрофессиональных дисциплин в модели формирования творческого потенциала студента технического ВУЗа. *Теория и практика общественного развития*. Сер. Педагогические науки, 11, с.74-79.
- Бегидова, С.Н. та Липилина, Е. Ю., 2013. Творческий потенциал личности будущего инженера. *Вестник университета*, 11, с. 136-139.
- Біла, І. М., 2014. *Психологія дитячої творчості*. Київ.: Фенікс.
- Білодід, І. К. ред., 1973. *Словник української мови*: у 11 т. Т.4 Київ : Наукова думка.
- Великий тлумачний словник української мови*, 2005. Харків: Фоліо.
- Глотова, Г.В., 2005. *Развитие творческого потенциала будущих инженеров в вузах США и Западной Европы*. Кандидат наук. Казанский государственный технологический университет.
- Глуховская, Е. А., 1997. *Развитие творческого потенциала старшего школьника в учебной деятельности*. Кандидат наук. Оренбургский государственный педагогический университет.

- Давлетшин, М.Г., 1971. *Психология технических способностей школьников*. Ташкент: ФАН.
- Дьоміна, Ю.В., 2011. Творчий потенціал особистості майбутнього викладача. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*, 32/33.
- Евинзон, С.Р., 1988. *Философско-социологический анализ творческого потенциала ученых*. Кандидат наук. ГОУ ВПО «Иркутский государственный педагогический университет».
- Костенко, Т.В., 2020. Творчий потенціал студентів: зміст та структура В: *The 4 th International scientific and practical conference: Eurasian scientific congress* (April 19-21, 2020). Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain, pp. 213-219.
- Кошук, О. Б., 2005. *Методика формування технічних здібностей майбутніх інженерів-аграрників у процесі вивчення курсу «Сільськогосподарські машини»*. Кандидат наук. Київський національний аграрний університет.
- Кравчук, П.Ф., 1992. *Формирование творческого потенциала личности в системе высшего образования*. Доктор наук. Московский педагогический государственный университет.
- Кузьмина, Н.В. 1995. Творческий потенциал специалиста. Акмеологические проблемы развития. *Гуманизация образования*, 1, с. 41-53.
- Кулоткин, Ю.Н., 2001. *Изменяющийся мир и проблема развития творческого потенциала личности. Ценностно-смысловый анализ*. СПб.: СПбГУПМ.
- Моляко, В. О. ред., 2008. *Психологічне дослідження творчого потенціалу особистості*: монографія. Київ: Педагогічна думка.
- Моляко, В.О. та Музика, О.Л. ред., 2006. *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень*. Житомир: Вид-во Рута.
- Мурашко, І. В., 2010. Розкриття поняття «особистісний потенціал» та його психологічної структури. *Актуальні проблеми психології: Психологічна теорія і технології навчання*, [online] 8, с. 196-205. Доступно: <http://newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/2010_7/st18.pdf> [Дата звернення 26 Травень 2020].
- Пасько, Я.І., Білецький, В.В., Савенкова, М.Є. та Бурега В.В. ред, 2004. *Логіка* : навчально-методичний посібник. Донецьк: Дон ДДУ.
- Попова, О.П., 2009. *Розвиток творчого потенціалу майбутнього інженера в процесі професійної підготовки у вищому технічному навчальному закладі*. Кандидат наук. Класичний приватний університет
- Посталюк, Н. Ю., 1989. *Творческий стиль деятельности: педагогический аспект*. Казань: Изд-во Казанского университета.
- Соснин, Н.В., 2009. Дизайн как основа компетентностной модели инженерного образования. *Высшее образование в России*, 12, с. 20-26.
- Стаднійчук, І., 2019. Методичні засади формування професійної компетентності майбутніх техніків-електриків в аграрних коледжах. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*, 2 (19), с. 4-10. doi: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.19.4-10>
- Тарара, А.М., 2014. *Технічна творчість учнів основної школи у процесі проектної і технологічної діяльності*: навчально-методичний посібник. Київ : Педагогічна думка.
- Тітова, О. А., 2019. *Педагогічна система розвитку творчого потенціалу майбутніх інженерів у аграрних університетах: теоретичне обґрунтування та методичне забезпечення* : монографія. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В.
- Череповська, Н. І., 2006. Виявлення та стимуляція розвитку творчого потенціалу дітей. *Обдарована дитина: Науково-практичний освітньо-популярний журнал для педагогів, батьків та дітей*, 1, с.18-22.
- Amabile, T. M., 2012. Componential Theory of Creativity. *Harvard Business School Working Paper*, [online] 12-096. Available at: <<http://hbswk.hbs.edu/>> [Accessed 26 October 2020].
- Hinton, B.L., 1970. Personality Variables and Creative Potential. *The Journal of Creative Behavior*, 4 (3), pp. 210-217.
- Pereira, L. Q., 1999. Divergent thinking and the design process. *International Conference on Design and Technology Educational Research and Curriculum Development Conference Book*, pp. 224-229.
- Plucker, J., Beghetto, R. A. and Dow, G., 2004. Why isn't creativity more important to educational psychologists? Potential, pitfalls, and future directions in creativity research. *Educational Psychologist*, 39, pp. 83-96.

Переклад і транслітерація

- Andrievskaya, L.A., 2014. Mezhdistsiplinarnyy didakticheskiy resurs obshcheprofessionalnyih distsiplin v modeli formirovaniya tvorcheskogo potentsiala studenta tehniceskogo VUZa [Interdisciplinary didactic resource of general professional disciplines in the model of forming the creative potential of a student of a technical university]. *Teoriya i praktika obshchestvennogo razvitiya. Ser. Pedagogicheskie nauki [Theory and Practice of Public Development]*, 11, s.74-79, [in Russian].
- Begidova, S.N. ta Lipilina, E. Yu., 2013. Tvorcheskiy potentsial lichnosti buduschego inzhenera [The creative potential of the personality of the future engineer]. *Vestnik universiteta [University Bulletin]*, 11, s. 136-139, [in Russian].
- Bila, I. M., 2014. *Psykhologhiia dytiachoi tvorchosti [Psychology of children's creativity]*. Kyiv: Feniks, [in Ukrainian].
- Bilodid, I. K. red., 1973. *Slovnnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]: u 11 t. T.4*. Kyiv: Naukova dumka [Scientific Thought], [in Ukrainian].

Velykyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the Ukrainian language], 2005. Kharkiv: Folio, [in Ukrainian].

Glотова, G.V., 2005. *Razvitiye tvorcheskogo potentsiala buduschih inzhenerov v vuzah SShA i Zapadnoy Evropy* [Development of the creative potential of future engineers in universities in the USA and Western Europe]. Kandidat nauk. Kazanskiy gosudarstvenniy tekhnologicheskii universitet [Kazan State Technological University], [in Russian].

Gluhovskaya, E. A., 1997. *Razvitiye tvorcheskogo potentsiala starshogo shkolnika v uchebnoy deyatel'nosti* [Development of the creative potential of a senior pupil in educational activities]. Kandidat nauk. Orenburgskiy gosudarstvenniy pedagogicheskii universitet [Orenburg State Pedagogical University], [in Russian].

Davletshin, M.G., 1971. *Psihologiya tekhnicheskikh sposobnostey shkolnikov* [Psychology of technical abilities of schoolchildren]. Tashkent: FAN, [in Russian].

Domina, Yu. V., 2011. *Tvorchiy potentsial osobystosti maibutnoho vykladacha* [Creative potential of the future teacher's personality]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity* [Problems of engineering and pedagogical education], 32/33, [in Ukrainian].

Evinzon, S.R., 1988. *Filosofsko-sotsiologicheskii analiz tvorcheskogo potentsiala uchenykh* [Philosophical and sociological analysis of the creative potential of scientists]. Kandidat nauk. GOU VPO «Irkutskiy gosudarstvenniy pedagogicheskii universitet» [Irkutsk State Pedagogical University], [in Russian].

Kostenko, T.V., 2020. *Tvorchiy potentsial studentiv: zmist ta struktura* [Creative potential of students: content and structure] V: *The 4 th International scientific and practical conference: Eurasian scientific congress* (April 19-21, 2020). Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain, pp.213-219, [in Ukrainian].

Koshuk, O. B., 2005. *Metodyka formuvannya tekhnichnykh zdibnostei maibutnikh inzheneriv-ahrarynykh u protsesi vyvchennia kursu «Silskohospodarski mashyny»* [Methods of forming the technical abilities of future agricultural engineers in the process of studying the course "Agricultural Machinery"]. Kandydat nauk. Kyivskiy natsionalnyi ahrarynyi universytet [Kyiv National Agricultural University], [in Ukrainian].

Kravchuk, P.F., 1992. *Formirovaniye tvorcheskogo potentsiala lichnosti v sisteme vyisshego obrazovaniya* [Formation of the creative potential of the individual in the higher education system]. Doktor nauk. Moskovskiy pedagogicheskii gosudarstvenniy universitet [Moscow Pedagogical State University], [in Russian].

Kuzmina, N.V. 1995. *Tvorcheskiy potentsial spetsialista. Akmeologicheskie problemy razvitiya* [The creative potential of a specialist. Acmeological problems of development]. *Gumanizatsiya obrazovaniya* [Humanization of education], 1, s. 41-53, [in Russian].

Kulyutkin, Yu.N., 2001. *Izmenyayuschiysya mir i problema razvitiya tvorcheskogo potentsiala lichnosti. Tsennostno-smyslovoy analiz* [The changing world and the problem of developing the creative potential of the individual. Value-semantic analysis]. SPb.: SPbGUPM, [in Russian].

Moliako, V. O. red., 2008. *Psikhologichne doslidzhennia tvorchoho potentsialu osobystosti: monohrafiya* [Psychological study of the creative potential of the individual]. Kyiv: Pedagogichna dumka [Pedagogical Thought], [in Ukrainian].

Moliako, V.O. ta Muzyka, O.L. red., 2006. *Zdibnosti, tvorchist, obdarovanist: teoriya, metodyka, rezultaty doslidzen* [Abilities, creativity, talent: theory, methods, research results]. Zhytomyr: Vyd-vo Ruta, [in Ukrainian].

Murashko, I. V., 2010. *Rozkryttia poniattia «osobystisnyi potentsial» ta yoho psikhologichnoi struktury* [Disclosure of the concept of "personal potential" and its psychological structure]. *Aktualni problemy psikhologii: Psikhologichna teoriya i tekhnologii navchannia* [Current problems of psychology: Psychological theory and learning technologies], [online] 8, s. 196-205. Dostupno: <http://newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/2010_7/st18.pdf> [Data zvernennia 26 Traven 2020], [in Ukrainian].

Pasko, Ya.I., Biletskiy, V.V., Savenkova, M.Ie. ta Bureha V.V., red. 2004. *Lohika* [Logic] : navchalno-metodychnyi posibnyk/ Donetsk: Don DDU, [in Ukrainian].

Popova, O.P., 2009. *Rozvytok tvorchoho potentsialu maibutnoho inzhenera v protsesi profesiinoi pidhotovky u vyshchomu tekhnichnomu navchalnomu zakladi* [Development of creative potential of the future engineer in the process of professional training in a higher technical educational institution]. Kandydat nauk. Klasychnyi pryvatnyi universytet [Classic Private University], [in Ukrainian].

Postaliuk, N. Yu., 1989. *Tvorcheskiy styl deiatelnosti* [Creative style of activity]. *Pedahohicheskyy aspekt* [Pedagogical aspect], s. 49-50, [in Russian].

Postalyuk, N. Yu., 1989. *Tvorcheskiy stil deyatel'nosti: pedagogicheskyy aspekt* [Creative style of activity: pedagogical aspect]. Kazan: Izd-vo Kazanskogo universiteta,

Sosnin, N.V., 2009. *Dizayn kak osnova kompetentnostnoy modeli inzhenernogo obrazovaniya* [Design as the basis of the competence model of engineering education]. *Vyisshee obrazovanie v Rossii* [Higher education in Russia], 12, s. 20-26, [in Russian].

Stadniychuk, I., 2019. *Metodychni zasady formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh tekhniv-ehlektrykiv v ahrarynykh koledzhakh* [Methodical bases of professional competence formation of future electrical technicians in agricultural colleges]. *Naukovyy visnyk Instytutu profesiyno-tekhnichnoyi osvity NAPN Ukrayiny. Profesiyna pedahohika* [Scientific Bulletin

of the Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Professional Pedagogy], 2 (19), s. 4-10, doi: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.19.4-10>, [in Ukrainian].

Tarara, A.M., 2014. *Tekhnichna tvorchist uchniv osnovnoi shkoly u protsesi proektnoi i tekhnolohichnoi diialnosti [Technical creativity of primary school students in the process of design and technological activities]: navchalno-metodychnyi posibnyk*. Kyiv : Pedahohichna dumka, [in Ukrainian].

Titova, O. A., 2019. *Pedahohichna systema rozvytku tvorchoho potentsialu maibutnikh inzheneriv u ahrarynykh universytetakh: teoretychne obgruntuvannia ta metodychne zabezpechennia [Pedagogical system of creative potential development of future engineers in agricultural universities: theoretical substantiation and methodical support]: monohrafiia*. Melitopol : FOP Odnoroh T.V., [in Ukrainian].

Cherepovska, N. I., 2006. *Vyavlennia ta stymuliatsiia rozvytku tvorchoho potentsialu ditei [Identifying and stimulating the development of children's creative potential]. Obdarovana dytna: Naukovo-praktychnyi osvitho-populiarnyi zhurnal dlia pedahohiv, batkiv ta ditei [Gifted child: Scientific and practical educational and popular magazine for teachers, parents and children]*, 1, s. 18-22, [in Ukrainian].

Amabile, T. M., 2012. Componential Theory of Creativity. *Harvard Business School Working Paper*. [online] 12-096. Available at: <<http://hbswk.hbs.edu/>> [Accessed 26 October 2020], [in English].

Hinton, B.L., 1970. Personality Variables and Creative Potential. *The Journal of Creative Behavior*, 4 (3), pp. 210-217, [in English].

Pereira, L. Q., 1999. Divergent thinking and the design process. *International Conference on Design and Technology Educational Research and Curriculum Development Conference Book*, pp. 224-229, [in English].

Plucker, J., Beghetto, R. A. and Dow, G., 2004. Why isn't creativity more important to educational psychologists? Potential, pitfalls, and future directions in creativity research. *Educational Psychologist*, 39, pp. 83-96, [in English].

<https://doi.org/10.32835/2707-3092.2021.22.82-95>

CREATIVE POTENTIAL OF FUTURE SPECIALISTS IN REPAIRING AND MAINTAINING AUTOMOBILES

Volodymyr Hodun¹

¹ Postgraduate Student at the Institute of VET of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1629-1143>, e-mail: cbbg@ukr.net

---

Abstract

The relevance of the article lies in the contradiction between the growing need of service centres and repair companies for highly qualified and creative engineering staff and the inconsistent views on the nature, content and structure of creative potential of future specialists in repairing and maintaining automobiles, unfavourable conditions for its development in colleges.

The article aims to define, specify the content and justify the structure of creative potential of future specialists in repairing and maintaining automobiles.

Research methods include a theoretical analysis of scientific sources – to identify the coverage of the research problem; comparison – to study scientific approaches to solving the research problem; analysis and synthesis – to determine the closest generic and specific characteristics of the phenomenon under study; systematization – to justify its structural components.

Results: the concept of “creative potential of future specialists in repairing and maintaining automobiles” has been defined; its content has been clarified; its structure has been justified; its basic characteristics have been determined.

Conclusions: the concept of “creative potential of future specialists in repairing and maintaining automobiles” is an integrative characteristic that contributes to the success of one's professional activities; this phenomenon is a complex construct with certain components (motivational-axiological, intellectual-creative, cognitive-pragmatist, emotional-volitional and personal-reflexive) and basic characteristics (a synthesis of creative and technical skills; an aptitude for creative technical activities; willingness to discover effective solutions to problems in the field of automobile maintenance, repair, restoration or quality; the ability to systematically combine methodological, theoretical, and polytechnic knowledge; certain personal and professional qualities).

Keywords: *creative potential; future specialists in repairing and maintaining automobiles; content and structure of creative potential.*

Стаття надійшла до редакції: 12.06.2021
Прийнято до друку: 30.06.2021